

آسیه زارعی
مدیر گروه
کودک و خانواده
شبکه ۵ سیما

رسانه یاور آموزش های شهروندی

برنامه ریزی امور شهری به ویژه در مسائل فرهنگی، اجتماعی و همراه سازی مردم با رشد ارزش های شهروندی از ضرورت های است که همه شهرها برای بالا بردن تاثیر و بهره وری فعالیت های رشد شهری به آن نیاز دارند. اما در پایتخت این مسئله به طور محوری تر در برخورد کردن پایتخت از هویت ایرانی اسلامی و الگو بودن آن برای باقی شهرها اهمیت ملی و حتی بین المللی پیدا می کند.

در جامعه فعلی، چنین برنامه ریزی هایی لازم است، چرا که در افزایش شناخت و آگاهی مردمی و هم افزایی فعالیت های شهری و شهروندی بین مردم و شهرداری از اهمیت دوچندانی برخوردار است. برای ایجاد شناخت و آگاهی همردم از رویکردها و برنامه های مدیریت شهری رسانه به عنوان بازویی موثر دارای نقش و جایگاه رفیعی است و از این رو، همراهی مداوم رسانه با برنامه های آموزشی به عنوان یکی از راه های موفقیت در تحقق اهداف کلان مدیریت شهری دارای اهمیت است.

در دوره جدید مدیریت شهری این مهم به صورت همکاری و تعامل میان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران با اداره کل آموزش های شهروندی با هدف جهت دهی محتوای آموزشی به کودکان و برنامه های کارشناسی، ارتقای سطح کیفی و ایجاد عدالت در دسترسی مردم و کودکان مناطق مختلف شهری به آموزش و تفریحات عمومی، با همکاری شبکه های مختلف سیما به ویژه شبکه تهران در دستور کار قرار گرفته است. حاصل تعامل و همکاری مشترک میان شبکه پنجم سیما جمهوری اسلامی ایران به عنوان شبکه اختصاصی مردم پایتخت، ۴۰ قسمت برنامه با عنوان رنگین کمان در قالب آموزش موضوعات شهروندی، برپایی استیج در جشن های عمومی همچون عید سعید فطر، عید غدیر، جشن امام رضایی ها و رویدادهای مشابه دیگر تولید و روانه پخش از آنتن سیما شده است.

معتقدم توجه به موضوع آموزش در حوزه رسانه ملی با توجه به رویکرد تعاملی مدیریت شهری در بیش از ۳ سال گذشته با افزایش کمی و کیفی بسیاری روبه رو بوده است، به گونه ای که می توان مدعی شد در حوزه آموزش های شهروندی، مدیریت شهری توانسته است با به کارگیری ظرفیت های رسانه ملی نقش موثری را در جهت دهی به رفتارهای شهروندان در کلانشهری مانند تهران داشته باشد.

هویت دهی به نسل نوجوان

یکی از اقدامات اداره کل آموزش های شهروندی، تلاش برای هویت دهی به نسل جوان است. اهمیت هویت دهی و هویت یابی در دوره کودکی و نوجوانی، مدیریت شهری را وادار به تدبیر رویدادها و دوره هایی ویژه کودکان و نوجوانان کرد که با محوریت موضوعی سواد رسانه ای برگزار شدند. در این رویدادها با ارائه آموزش های شهروندی و فرهنگی، فضایی برای آشنایی شرکت کنندگان به وجود آمد. این مهم با استفاده از روش هایی مانند برگزاری محافل دینی و اردوهای فرهنگی و تربیتی در مدارس پیگیری شده است و با تحکیم و تقویت هیات های دانش آموزی این برنامه ها در مناطق تهران به مرحله اجرا درآمده است.

حجت الاسلام محمد برمایی، فعال فرهنگی و اجتماعی از نگاه شهرداری به حوزه شهروندی می گوید

هر شهروند، مدیر آینده شهر است

موضوعات مرتبط با کودکان و نوجوانان از مسائلی است که سال هاست در برنامه ریزی های مدیریت شهری مورد غفلت قرار گرفته است؛ این در حالی است که این گروه سنی با دریافت آموزش های درست شهروندی و شهرنشینی، بهترین مخاطب مدیریت شهری برای ساختن شهروند متعالی در جامعه هستند و می توان با سرمایه گذاری بر این گروه سنی در آینده چالش های حوزه شهروندی و شهرنشینی را که مدیریت شهری اکنون با آن دست به گریبان است، برطرف کرد. حجت الاسلام محمد برمایی، فعال اجتماعی و دین پژوه در ارزیابی دوره جدید مدیریت شهری در حوزه آموزش به کودکان و نوجوانان معتقد است، مدیران شهری در قالب برنامه های اداره کل آموزش های شهروندی توانسته اند با اصالت دادن به نوجوانان و هویت بخشی به نگاه و رویکردی که دارند از ظرفیت این قشر در پیشبرد اهداف و برنامه های کلانشهری کمک بگیرند.

فکر می کنید بهترین گروهی که شهرداری می تواند روی آن برای آموزش سرمایه گذاری کند، کدام مخاطبان هستند؟

موضوع نوجوانان پس از اتفاقات سیاسی اجتماعی رخ داده در کشور، موضوع بسیار مهمی است که در سال های گذشته مورد غفلت قرار گرفته است. معتقدم بهترین مخاطبی که در مدیریت شهری می توان روی آن سرمایه گذاری کرد، مخاطب کودک و نوجوان است؛ اقدامی که در دوره فعلی مدیریت شهری با هوشمندی به آن توجه شده است. برگزاری نشست هایی «با شما برای شما»، اجرای طرح «روزه اولی ها» و موضوعاتی از این دست و نیز برگزاری جشنواره های مختلف با موضوعات متفاوت سبب پویایی و خلاقیت در حوزه آموزش های شهروندی شده است. تا پیش از این، موضوعی جدی به نام نوجوانان در مدیریت شهری مطرح نبود، اما امروز، مخاطب جدی برنامه های این اداره کل، نوجوانان هستند.

برای پرورش شهروند متعالی، چه اقدامی باید در اولویت قرار بگیرد؟

رویکرد شهروند متعالی ایده جذابی است. در فاز نخست در برنامه «با شما برای شما» برای ایجاد احساس کنشگری و مطالبه گری در سطح مناطق برنامه ای بی تعارف و بدون شعارزدگی و کلیشه های رایج در برنامه های فرهنگی اجرا شد. در قالب این برنامه، نوجوان با یک طرح مواجه می شود و شروع می کند به مطالبه گری برای پاسخ به سؤالاتی که دارد. در فاز دوم، فرد برای پاسخ دادن به سؤالاتی که وجود دارد، نیازمند ایجاد تشکیلات محله ای می شود و با طراحی باید بتواند این تشکیلات را ایجاد کند. در این مرحله توانمندسازی نوجوان اتفاق می افتد. استمرار این روند و طراحی

چنین برنامه ای می تواند در ۵ سال آینده خروجی مناسبی برای برون رفت از مشکلاتی که با آن روبه رو هستیم، داشته باشد.

اثر گذاری برنامه ها را در جامعه هدف چگونه می بینید؟

بررسی اثر گذاری برنامه ها نیازمند فرصت بیشتر و بررسی دقیق موضوعات است و نباید شتاب زده به این موضوع ورود کرد، اما در کوتاه مدت و در شرایط فعلی یکی از اقدامات اثر بخش در حوزه نوجوان، ایجاد اشتیاق در رویدادهای تدارک دیده

شده در آموزش های شهروندی است؛ اینکه در برنامه ها برای رشد و توسعه به جوان و نوجوان شوق و امید داده شود، مسئله مهمی است. نکته مهم دیگر میزان مشارکت شهروندان در حوزه آموزش است. در این دوره از مدیریت شهری نگاه تسهیلگری در آموزش مد نظر قرار داده شد برای اینکه حلقه های به هم پیوسته موضوعات آموزشی در شهر تهران گسترش یافته است. اداره آموزش شهروندی می خواهد این روند را تا زمانی که شهر به معنای واقعی خود، شهر شود، ادامه دهد و با آموزش دادن به شهروندان، شهری بهتر و با آرامش ایجاد کند.»

تفاوت برنامه های تدوین شده در ۳ سال گذشته به نسبت دوره قبل از آن چیست؟

در بسیاری از حوزه های آموزشی، ایجاد جریان های اجتماعی فرهنگی و نیز نگرش و منش مدیران نسبت به نظام مسائل فرهنگی اجتماعی شهر از اهمیت بسزایی برخوردار است. نگرش مدیران شهری است که طرح ها را راهبری می کند و به آن جهت می دهد. در سیاست گذاری، اندیشه ورزی، مدل تفکر و مدل شعارهایی که در اجرای برنامه ها ارائه می شود، نگرش مدیران نقش دارد. در این دوره از مدیریت شهری، این نگاه ایجاد شده است که امور باید به شکل تشکیلاتی و شبکه ای با هدف توانمندسازی و به خدمت گرفته شدن فرد در نظام مسائل اجتماعی و فرهنگی شهر دنبال شود. علاوه بر این، مدیریت شهری، موضوعات شهر را به مردم واگذار کرده است. در دوره جدید بخشی از این ماجرا در حوزه هویت انقلابی و هویت های اجتماعی که در مورد آن کمتر صحبت می شود، دنبال شده است؛ پذیرش اینکه مخاطبی به نام نوجوان و مخاطبی به نام شهروند صرفا یک ویتترین عملکردی برای مدیریت شهری نیست، بلکه پتانسیل عظیمی است که تمام مدیریت شهری باید در خدمت این شهروند قرار بگیرند.

معتقدید که شهرداری اکنون کفه تعادل را به نفع شهروندان سنگین تر کرده است؟

در مدیریت شهری کنونی پایتخت، از تعارفات مرسوم در کلام و نوشتار خارج شده ایم؛ به گونه ای که الاکلنگ بین شهروند و شهرداری به تعادلی مناسب و حتی به سوی شهروندان سنگین تر شده است. این در حالی است که در گذشته شهروندان همواره دست پایین مقابل شهرداری داشته اند و اختیار اجرای امور صرفا در دست شهرداری بوده است. دوم اینکه در بسیاری از موارد طرح هایی در شهرداری اجرا می شد که عام نبود و برای یک طیف خاص از مخاطب طراحی و اجرا می شد. در این دوره از مدیریت شهری و با اجرای برنامه های آموزش شهروندی و ارتقای دانش عمومی شهروندان این مسئله تا حدودی اصلاح شده است. سوم اینکه مسائل آبی شهر را باید براساس توانمندی شهروندان برطرف کرد؛ نه صرفا براساس توانمندی شهرداری و مدیران شهری؛ چرا که این مدل از مدیریت که مدیران تغییر کنند تا نگرش ها نیز تغییر یابد، خود منجر به ایجاد مسئله در شهر می شود؛ بنابراین، لازم است به جای تغییر مدیران موضوعات شهر به سمت شهروندان سوق داده شود تا آنان در رفع مشکلات همکاری و مشارکت کنند؛ سرمایه گذاری ای که سبب می شود هر شهروند در آینده بتواند خود مدیریت شهری را به دست بگیرد.

ثبات در اجرای برنامه های آموزش شهروندی

باید اداره امور و اجرای برنامه ها برای مخاطب ثبات پیدا کند. نکته بعدی این است که تمام دستگاه های فرهنگی اجتماعی دیگر که همسو با موضوع آموزش های شهروندی در شهرداری فعالیت می کنند با این اداره کل همسو شوند؛ یعنی بتوانیم در حوزه نوجوان به یک وحدت رویه با یک محوریت خوب برسیم. نکته سوم نیز آن است که همه بخش ها از حواشی، رفتارها و برنامه های شکلی خودداری کنند. معتقدم که شکلی از کار لازم است تا ویتترین های اجتماعی آموزش شهروندی در جامعه حفظ شود؛ چرا که ما هم کار اجتماعی فرهنگی می کنیم و هم کار رسانه ای انجام می دهیم. رسانه نیاز به ویتترین و قاب دارد، اما باید از قاب های متنوع، متعدد و گاه متضاد دوری کند. نکته آخر اینکه پیشنهاد می کنم در حوزه آموزش شهروندی موضوع هوش اخلاقی و فضیلت های شهروندی جدی گرفته شود.